

Noční život na táboře

Jan Březina
T.K. Oddíl Mladých Táborníků Praha p.s.
4. března 2019

Obsah

Shrnutí tématu	2
Úvod.....	3
Průběh noci na táboře	3
Večerka	3
Čůrparta.....	4
Čtení pohádky.....	4
Porada vedoucích.....	5
Noční hlídky	5
Budíček	8
Noční hry	9
Noční hra po provázku	9
Na bludičky.....	10
Závěr	11

Shrnutí tématu

Práce se věnuje práci s dětmi na táboře v době vyhrazené pro spánek, protože i noc je nedílnou součástí života. Dalo by se říct, že v noci se jenom spí a v táboře je naprostý klid, ale není to tak úplně pravda. Táborový život probíhá i po setmění v době, kdy je většina táborníků ve svých spacácích a ze stanů se ozývá jen sladké chrupkání. Vedoucí po setmění připravují program na další den, některé děti drží noční hlídky a neméně důležité jsou i táborové rituály jako večerka a budíček nebo noční hry. Zároveň se v noci mění osobnost všech táborníků. Z tyрана se stává beránek a z outsidera zase hrdina. Možná je to tmou a respektem před ní anebo tím, že je člověk vytržen ze svého standartu moderní společnosti.

Úvod

Při výběru tématu práce jsem se snažil volit téma, které je mi blízké a zároveň se mi zdá originální. Dle mého názoru je téma nočního života na táboře důležité a věřím, že tato práce bude sloužit jako inspirace pro ostatní, kteří se podobných akcí účastní či je organizují. Hlavním zdrojem informací mi bude moje dlouholetá zkušenost s dětskými tábory, a to v roli dítěte, praktikanta i vedoucího.

Náš tábor pořádáme uprostřed lesa na zelené louce ve stanech s podsadou. Naším táborem protéká potok. Jako kuchyň nám slouží podezděný srub, vedle kterého je dřevěná zastřešená jídelna. Součástí tábora je i ohniště, umývárny a sprcha. Děti máme maximálně 27 a 3 praktikanty, ale snažíme se počet dětí držet do 24 a máme je rozděleny do třech věkově smíšených skupinek s praktikantem a oddílovým vedoucím.

Průběh noci na táboře

Je důležité dětem stanovit přesně vymezený čas na spánek. Na našem táboře máme dobu nočního klidu 9,5 hodiny a to od 22:00, kdy přichází večerka, do budíčku dětí v 7:30. V této kapitole budu popisovat noční režim na táboře, a to chronologicky, jak jdou jednotlivé části po sobě.

Večerka

Pro ukončení dne a zahájení nočního režimu na táboře je dobré táborníkům zavést rituály, na které se mohou těšit a zároveň jim dají jasně na vědomí, co se zrovna

děje. Jedním takovým rituálem je i večerka. Na našem táboře praktikujeme skautský model večerky. Táborníci se sejdou většinou uprostřed tábora na náměstíčku, vytvoří kruh, překříží ruce (praváci pravou nahoře, leváci naopak, aby byla zřejmá ochrana slabšího silnějším) a všichni společně zpívají večerku. Jedná se o český text notoricky známé mezinárodní skautské večerky. Po dozpívání a odbroukání poslední sloky si všichni popřejí dobrou noc. Tím začíná v táboře noční klid.

Čurparta

Velmi osvědčený způsob, jak nenuceně vyprázdnit močové měchýře těsně před spánkem. Jeden vedoucí muž a jedna vedoucí žena si vezmou všechny táborníky rozdělené podle pohlaví a jdou vykonat onu potřebu. Jak konkrétně to probíhá v dámské skupině mi není známo, ale v pánské probíhá cesta na „mušle“ ve veselém duchu, řekne se sem tam nějaký vtip a probírají se ryze chlapské záležitosti. Poté si všichni umyjí ruce a zalezou do svých spacáků.

Čtení pohádky

Pokud neprší a počasí dovolí, je dobré odvést pozornost dětí od večerního tlachání a ponocování čtením pohádky na dobrou noc. Vedoucí a praktikanti před začátkem tábora vyberou vhodnou literaturu, kterou budou dětem předčítat. Většinou se volí mezi tituly, které si vedoucí oblíbili v dětství. Je celkem zajímavé kolik dětí vůbec nezná čtení na dobrou noc, a tak je to pro ně často něco nového. Nám se osvědčilo, když pohádku čte víc vedoucích. Každý předčítající si vybere

jednu až dvě postavy a čte pouze text těchto postav. Příběh je pak pro děti, ale i některé vedoucí, kteří si rádi pohádku poslechnou, zábavnější a barvitější.

Porada vedoucích

I porada vedoucích patří k nočnímu životu na táboře. Je to doba kdy se vedoucí a praktikanti sejdou po hromadě, proberou program na další den, nákupy, co se bude vařit a další provozní věci tábora. Porada většinou pokračuje večerní zábavou, ke zpěvu a poslechu se zahraje na kytaru a poté se většina vedoucích odebírá do svých stanů k spánku.

Noční hlídky

Důležitou součástí táborového režimu je rozdělení nočních hlídek. Je důležité si uvědomit, že u dětí je nutné dodržet potřebný počet hodin spánku, jak nám předepisuje vyhláška o hygienických požadavcích, a pokud má dítě v noci držet hlídku, je obtížné toto splnit.

Na našem táboře máme děti rozděleny do tří skupinek s tím, že jedna ze skupinek má noční hlídku a ostatní skupinky služby přes den, jako příprava dřeva či vaření v kuchyni. Tímto systémem je zajištěno, že skupinka, která vykonává hlídku, má poté dvě noci za sebou s celou devítihodinovou dobou spánku. Zároveň aby byl dětem, které v noci hlídají, kompenzován čas vyhrazený pro spánek, jsou dopoledne osvobozeny od služby. To znamená, že v době, kdy ostatní skupinky připravují dřevo nebo vaří oběd, odchází se svým oddílovým vedoucím do lesa nedaleko tábora, kde mají osobní volno a mohou odpočívat.

Větší děti hlídají samy a menší nebo bojácnější po dvou, většinou se starším kamarádem, případně s praktikantem. Doba jedné hlídky je 60 minut a pokud hlídá starší zkušenější táborník a má dvě hlídky za sebou (tedy 120 minut v kuse), budí si k sobě vždy na 60 minut jednoho mladšího kamaráda. Mladší a menší děti se většinou bojí na hlídku jít, ale pokud vědí, že tam s nimi bude starší kamarád, zpravidla začnou službu brát jako dobrodružství. Pro ostřílené pardály je zase hlídání s mladším nebo méně zkušeným táborníkem příležitostí ukázat se jako nebojácní hrdinové. Hlídky rozděluje zpravidla praktikant skupinky a oddílový vedoucí pak zkontroluje, že jsou dodrženy zásady jak doby hlídání, tak kombinace mladších, méně zkušených a starších táborníků. Jako první hlídku má vždy vedoucí skupinky a druhou praktikant s tím, že pokud je ve skupince málo starších dětí, praktikant nebo vedoucí (nebo oba) drží hlídku dvě hodiny. Poslední hlídku je dobré dát opravdu ostřílenému táborníkovi, neboť je potřeba vzbudit vedoucí a následně i děti. Zvláště u vedoucích bývá buzení dosti problematické. Pokud je složení skupinky takové, že není možné hlídky postavit (z důvodu nemoci nebo příliš mnoho malých dětí), suplují některé hlídky ostatní vedoucí.

V následující tabulce je uveden vzorový příklad rozdělení hlídek:

Tabulka 1: rozvržení nočních hlídek

	Začátek hlídky	Konec hlídky	
1	22:30	23:30	Vedoucí – Honza
2	23:30	0:30	Praktikant – Ferda (16 let) + Daenerys (7 let)
3	0:30	1:30	1. hlídka děti – Pepíček (12 let)

4	1:30	2:30	2. hlídka dětí – Pepíček (12 let) + Mařenka (9 let)
5	2:30	3:30	3. hlídka dětí – Alenka (11 let)
6	3:30	4:30	4. hlídka dětí – Emanuel (13 let)
7	4:30	5:30	5. hlídka dětí – Emanuel (13 let) + Josefína (7 let)
8	5:30	6:30	6. hlídka dětí – Esmeralda (11 let)
9	6:30	7:30	7. hlídka dětí – Esmeralda (11 let) + Benedikt (7 let)

Základní stanoviště noční hlídky je srub. Zde je po celou noc zajištěno světlo, buď petrolejkou nebo baterkou. Často je ve srubu přichystáno i drobné občerstvení. Hlídka je vybavena takzvaným nočníkem. Jedná se o sešit, ve kterém je rozepsáno, kdo kdy hlídá a ve kterém stanu spí hlídač pro střídání. Nočník také slouží pro instrukce od vedoucích třeba o buzení, hlídání hladiny vody v potoce a dalších. Do nočníku hlídka podrobně zapisuje všechny situace, ke kterým během jejich služby došlo, například kolikrát šel kdo na záchod nebo který stan nejvíce chrápe. Každá hlídka je pro svou osobní ochranu vyzbrojena zmijobijcem, což je většinou bohatě zdobená dlouhá hůl. Hůl slouží jako tradiční doplněk našeho tábora.

Hlavním úkolem hlídky není jen hlídat tábor proti nechtěným návštěvníkům, ale hlavně doprovázet táborníky na záchod během noci. Některé děti se v noci bojí dojít si sami na záchod, a proto je tu hlídka, která je v případě potřeby doprovodí.

Změna hlídek probíhá tak, že hlídající si v nočníku přečte, kdo a v jakém stanu má další hlídku, a jde ho opatrně vzbudit. Nesmí se při tom chovat hlučně a nesmí budit ostatní táborníky. Po probuzení následující odvede hlídače do srubu, kde dojde k předání hlídky. Aby hlídači celou hlídku neproseděli jen ve srubu, jsou po táboře rozmístěny ukradenci. Jsou to dřevěná kolečka rozmístěna na okrajových místech tábora jako ohniště, umývárna, sprcha atd. Hlídka má mimo jiné za úkol kontrolovat, že během jejich služby žádný ukradenec nezmizí. Pokud hlídač zjistí, že některý chybí, musí o tom provést záznam do nočníku, kde uvede čas a místo, odkud ukradenec zmizel. Čas od času vedoucí jeden či dva ukradence schovají a skupinka, která hlídá a nemá záznam kdy a odkud zmizel, získá trestné body v celotáborové hře, případně je jinak penalizována. Noční hlídka končí budíčkem dětí.

Budíček

Poslední hlídka provádí budíčky. Je to zakončení noci a začátek nového dne. U nás na táboře máme budíčky dva, a to jeden pro vedoucí (zpravidla v 7:00) a pro ostatní v 7:30. Vedoucí budí hlídka záměrně dřív, protože je potřeba, aby byli zcela připraveni na nadcházející den ve chvíli, kdy se vzbudí děti. Buzení probíhá v poklidu a slušně, je přísně zakázané buzení podněty jako bouchání do ešusu, nebo polévání vodou či dokonce kopání. Po budíčku dětí končí noční klid a následuje rozsvička.

Noční hry

Noční hry jsou na táborech velmi oblíbené ale i zatracované. Někteří z táborníků se na ne vyloženě těší a jiní by raději noční hry vůbec neabsolvovali. Je důležité hru dobře naplánovat a připravit. Jak jsem již psal dříve, je nutné zajistit, aby děti měly dostatečný počet hodin spánku, proto je třeba podle toho noční hry připravit. My se snažíme noční hry plánovat na víkendy, kdy je možné poprosit o pomoc s přípravou hry kamarády, kteří přijedou na návštěvu. Jsme tak schopni lépe zajistit dohled a přípravu hry. Také máme většinou v jeden den o víkendu volný „bílý“ den, kdy je posunutý budíček, a tak je dobré hru pořádat v noci před tímto dnem. Dětem je tak kompenzován čas strávený na noční hře. Během třítydenního tábora pořádáme z pravidla dvě noční hry. V následujících odstavcích popisují dvě namátkou vybrané noční hry, které je možné realizovat. Záměrně jsem pro příklad zvolil dvě jednodušší a univerzální hry.

Noční hra po provázku

V našem oddíle se jedná o velice oblíbenou hru. Je relativně jednoduchá na přípravu a je vhodná pro děti všech věkových kategorií. V lese se vybere start a cíl, vzdálené od sebe cca 200 až 300 metrů. Terén je dobré volit tak, aby nedošlo ke zbytečným zraněním. Mezi startem a cílem se natáhne provázek a uváže se cestou ke stromům, větvím, atd. Provázek je nutné dát tak, aby na něj děti bez problémů dosáhly. Zábavné vylepšení je na provázek navázat nějaké věci jako latexové rukavice naplněné vodou, mokrou houbu, balónek a další. Celá příprava

se udělá za světla a po setmění se děti soustředí na jednom místě kousek od startu, jeden vedoucí odvádí děti po jednom na start, kde se chytí provázku a vyrazí po něm do cíle. Děti jdou po jednom a bez baterky. Zbytek vedoucích se rozmístí podél trasy, kde tiše kontrolují, že vše probíhá, jak má. Nikdo z vedoucích nestraší. V cíli je další vedoucí, který děti soustřeďuje. Celá hra trvá 30 až 60 minut podle počtu dětí a podle toho, jak je start a cíl vzdálen od tábora. Velká výhoda hry je, že děti se mohou vypouštět v relativně krátkých intervalech cca 1 minuta. Po ukončení hry se všichni odeberou do tábora a jdou spát.

Na bludičky

Hra je určená převážně pro mladší děti. Není nějak složitá na přípravu, ale je potřeba větší počet pořadatelů. Vybere se trasa cca 300 metrů dlouhá ideálně po nějaké lesní cestě. Vedoucí dělají bludičky a rozmístí se na kraj této cesty vybaveni svítilnou tak, aby viděli na sousední stanoviště. Děti se soustředí na startu, odkud se vypouští. Chodí po jednom a bez baterky. Na startu je dobré, když děti vidí na první stanoviště, kde svítí bludička. Dítě přijde až k bludičce a řekne heslo „Bludičko, prosím zhasni.“. Vedoucí, u kterého stojí dítě, zhasne svítilnu a vedoucí na dalším stanovišti rozsvítí. Dítě se vydá k dalšímu stanovišti, kde zase řekne heslo. Toto se opakuje až do cíle, kde je opět vedoucí, který děti soustřeďuje a odvádí je mimo trasu do tábora. Hra se dá modifikovat i s drobným strašením, pokud se účastní i starší táborníci.

Závěr

Závěrem bych prosil všechny, kdo si budou tuto práci číst, ať ji berou jen jako motivaci, a ne jako přesný návod. V práci popisuji, jak probíhá práce s dětmi v noci na našem táboře, a zmiňuji rituály, hry a metody, které se nám osvědčily. Věřím, že jiné oddíly mají své postupy a způsoby a že se najde někdo, kdo bude výše popsané rozporovat a tvrdit, že právě jeho postup je ten jediný správný. Dle mého názoru je to velmi individuální a důležité je dodržet pár základních pravidel a zbytek ať si udělá každý podle svého vědomí a svědomí.